

DOI 10.36074/grail-of-science.02.10.2026.022

ЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ В ЕПОХУ ПОСТЦИФРОВІЗАЦІЇ: МОРФОЛОГІЯ, СЕМАНТИКА Й ОБХІД АЛГОРИТМІВ

Чирвоний Олександр Сергійович

канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри германської філології
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Анотація. Цифрова революція стала каталізатором періоду стрімкої мовної еволюції, що характеризується специфічними морфологічними процесами та семантичними змінами, які відображають трансформацію взаємодії між людиною та комп'ютером. У цій статті представлено соціолінгвістичний аналіз лексики, що формується у XXI столітті, на основі корпусу неологізмів, пов'язаних з інтернет-культурою, штучним інтелектом та цифровою економікою. Виокремлено три основні тенденції: домінування телескопії як механізму когнітивної компресії; продуктивне перетворення певних словотвірних афіксів на інструменти впливу (наприклад, *-ware*, *-slop*, *-fluencer*); а також появу «алгоспіку» (*algospeak*) - прагматично відокремленого мовного реєстру, створеного для обходу алгоритмічної цензури. Ці механізми свідчать про те, що цифрова англійська мова еволюціонує не лише для опису нових технологій, а й для регулювання взаємодії між користувачами та автоматизованими системами.

Ключові слова: алгоспик, телескопія, пейорація, неологізми, вайб-кодинг, промпт-інженерія.

Мова завжди характеризувалася здатністю до адаптації до технологічних змін, однак швидкість і масштаби нинішньої цифрової трансформації суттєво прискорили мовні інновації. Перетворившись на основну інфраструктуру нашого існування, цифрові платформи справляють глибокий вплив на морфологічну та семантичну структуру англійської мови [2; 3], виявляючи характерні закономірності в тому, як люди створюють нові лексичні одиниці для концептуалізації нових форм праці, близьких відносин, та загроз.

У цій статті проаналізовано згадані вище закономірності з погляду лексикології та соціолінгвістики. Досліджується розвиток мови в епоху постцифровізації (періоду, коли цифрові технології стали настільки поширеними й інтегрованими в повсякденне життя, що ми більше не сприймаємо їх як щось нове чи відокремлене від фізичного світу), і обґрунтовується теза, що цифровий лексикон визначається певним протиріччям між ефективністю (потребою стискати складні соціально-технічні явища в окремі лексичні одиниці) та уникненням (потребою приховувати зміст, щоб оминати алгоритмічні системи стеження). Мета роботи - виявити й описати

провідні морфологічні та семантичні тенденції в англomовному цифровому лексиконі XXI століття (телескопію, афіксальну пейорацію/меліорацію та унікальне соціально-технічне явище — «алгоспик» (algospeak)) і показати, як вони відображають трансформацію взаємодії людини з цифровими платформами та штучним інтелектом.

Найпомітнішою тенденцією в цифровому лексиконі є висока продуктивність певних морфологічних процесів, зокрема телескопії (злиття слів) та дериваційної афіксації. Ці процеси дозволяють мовцям швидко позначати складні нові реалії.

Злиття двох окремих слів в одну лексему є переважаючою стратегією словотворення в цифровому корпусі мови. Це відображає вимогу «економіки привертання уваги» щодо стислості та когнітивної «чіпкості» (здатності запам'ятовуватися), наприклад, неологізм *phygital* (*physical* + *digital*) означає використання поєднання фізичних і цифрових елементів для продажу та просування продукту і передає розмиття межі між офлайн- та онлайн-торгівлею. *Finfluencer* (*financial* + *influencer*) та *granfluencer* (*grandparent* + *influencer*) демонструють модульність поняття «інфлюенсер», дозволяючи швидко класифікувати нові мікроекономіки. Лексичні одиниці *smombie* (*smartphone* + *zombie*) та *fexting* (*fighting* + *fexting*) часто мають зневажливий або сатиричний відтінок, описуючи ті форми поведінки, що виникають на стику людської біології та цифрових пристроїв, як патологічні:

If you're the first lady, then having an argument with the US president via text message (or "fexting", as Jill Biden called it) might keep marital disputes private from the Secret Service, but relationship experts have warned it could make things worse. [theguardian.com, 3 June 2022]

Поширеність слів-гібридів свідчить про мовне прагнення до когнітивного стиснення, коли складні соціологічні явища (наприклад, «розрив стосунків через відеозв'язок») зводяться до однієї влучної одиниці (*zumping*, *Zoom* + *dumping*).

Спостереження за останні кілька років також виявляють тенденцію, коли нейтральні словотвірні афікси переосмислюються для передачі певних соціально-політичних позицій, часто переходячи від описових до оціночних функцій. Прикладом цього може слугувати, наприклад, продуктивний псевдоафікс *-ware*. Історично він використовувався для нейтральних категорій програмного забезпечення (*hardware*, *software*, *firmware*), але з часом цей суфікс зазнав пейорації. Зараз він продуктивно використовується для опису шкідливих або примусових технологій: *killware* (кібератаки, що завдають фізичної шкоди), *bossware* чи *tattleware* (програми для спостереження за співробітниками), *stalkerware* (приховане шпигунське програмне забезпечення, яке встановлюють на електронний пристрій без відома власника), та *fearware* (тип кібератаки, що використовує наявний у людей страх і спонукає їх перейти за посиланням, яке завдасть шкоди їхньому комп'ютеру). Отже, семантичний зсув псевдоафіксу ілюструє більш загальний процес: нейтральний словотвірний елемент набуває конотативного навантаження під впливом контексту, в якому найчастіше вживаються похідні від нього лексеми.

І навпаки, псевдоафікс *-tech* діє як маркер модернізації, що додається до

назв традиційних галузей для їхнього ребрендингу як інноваційних: proptech (використання технологій для купівлі та продажу нерухомості в нові способи), wealthtech (використання технологій, що допомагають людям управляти інвестованими коштами та примножувати їх), agetech (використання технологій для надання послуг, що допомагають літнім людям) і навіть femtech (програмне забезпечення, діагностичні послуги, медичні пристрої та продукти, створені для підтримки та покращення жіночого здоров'я).

Якщо -tech закріплює за похідними словами позитивну, престижну конотацію, то симетричну (але протилежно спрямовану) роль у сучасному словотворі відіграє пейоративний псевдофікс -slop (наприклад, workslop, boomerslop, trendslop, tasteslop) для позначення низькоякісного, масово виробленого генеративного контенту. Це являє собою морфологічну реакцію на «забруднення» інформаційної екосистеми:

*Good taste used to require context. Now it requires the right moodboard. Instagram made taste visible, algorithms made it repeatable, and AI made it scalable. Welcome to the age of **tasteslop**, where originality may be the last status symbol left.* [theestablished.com, 24 June 2026]

Сучасний англомовний цифровий лексикон значною мірою спирається на метафоричне розширення значень, щоб зробити абстрактні обчислювальні процеси зрозумілими. Однак останні тенденції свідчать про перехід від «просторових» метафор (наприклад, site, room, channel) до метафор, пов'язаних із біологією та суб'єктивністю.

Терміни, що стосуються штучного інтелекту, демонструють виразну схильність до антропоморфізму, наприклад "hallucination" чи "confabulation". Технічно це ймовірна помилка у великій мовній моделі (LLM), але ці терміни переосмислюють комп'ютерний збій як психологічне явище, неявно наділяючи машину розумом, здатним сприймати (хибну) реальність. Іншим прикладом може слугувати неологізм "jailbreaking", який яскраво репрезентує метафору тілесності/ув'язнення та способи боротьби з ним з боку ШІ.

Як бачимо, слова зі спеціалізованих сфер часто запозичуються цифровим середовищем, де їхнє значення часто зазнає пейорації: якщо лексема "spam" позначає небажані комерційні повідомлення, то "slop" стосується небажаного контенту, створеного генеративним ШІ. Перехід від «обробленого м'яса» (spam) до «поміїв для свиней» (slop) свідчить про посилення відрази до якості цифрової інформації. Метафора «видобутку даних» (data mining) трансформувалася в «майнінг криптовалют» (crypto mining), закріплюючи «екстрактивістський» погляд на цифрові ресурси, де цінність видобувається із сировини: даних або енергії.

Важливим соціолінгвістичним явищем стало виникнення «алгоспіку» (algospeak) - лексики, що з'явилася як «комунікативна практика у відповідь на модерацію контенту на платформі» [6, с.2]. На відміну від традиційного сленгу, який часто слугує маркером приналежності до певної спільноти, функціональна природа алгоспіку зумовлена потребою залишатися видимим для людей, водночас стаючи невидимим для комп'ютерних алгоритмів.

Алгоспик використовує специфічні мовні стратегії для обходу

модераційних фільтрів за ключовими словами:

1) фонетичну апроксимацію (наприклад, використання слова «seggs» замість «sex» або «corn» замість «porn»);

2) семантичну заміну чи евфемізми (“prostitute” або “sex worker” замінюється на “accountant”; “unalive” (як дієслово чи прикметник) використовується замість “dead”, “to die”, “to kill” чи “suicide”) [1]. Ця зміна переводить серйозні дискусії (наприклад, про кримінальні події чи психічне здоров'я) у площину більш «стерильного» діалекту, який відповідає вимогам платформ;

3) орфографічну модифікацію: використання символів (наприклад, «le\$bian», «k!ll») або емодзі (🍑, 🍌) для заміни «тригерних» слів:

*As a result, the humble **eggplant** and **peach** emoji took on distinctly new meanings in the online world. And in 2019, both Facebook and Instagram took steps to block their use as sexual stand-ins.* [theconversation.com, 13 April 2023]

Таким чином, алгоспик з одного боку являє собою форму «мовної партизанської війни» [5], а з іншого – «творчу користувацьку практику протидії несправедливим обмеженням контенту, що вимагає високого рівня алгоритмічної грамотності та глибоких навичок» [6, с. 12]. Мовці змушені «перемикати код» не залежно від соціального контексту, а з огляду на алгоритмічні обмеження. Це формує креативний, але менш виразний лексикон, у якому серйозність чутливих тем мовно пом'якшується, аби задовольнити комерційні стандарти безпеки рекламодавців і «правила спільноти» соціальних мереж.

Взаємодія з генеративним ШІ породжує нові реєстри технічної комунікації, що виникають на стику природної та формальної (програмної) мов: промпт-інженерію (prompt engineering) та вайб-кодинг (vibe coding). З погляду неології, поява нового комунікативного реєстру закономірно супроводжується появою відповідного лексичного інструментарію: коли усталений словниковий запас виявляється недостатнім для опису нової практики, мовна спільнота заповнює цю прогалину або шляхом семантичного розширення наявних одиниць, або через утворення нових лексем і термінологічних словосполучень. Таким чином, сама поява нового реєстру є передумовою та генератором неологізації - носії мови потребують компактних позначень для щойно виниклих процесів, дій, артефактів і помилок, притаманних цій практиці, і мова відповідає на цю потребу пришвидшеним словотворенням.

Промпт-інженерія вимагає висококонтекстного, точного та явного реєстру, часто дотримуючись максим Грайса щодо кількості та способу, щоб ефективно «навчати» ШІ [4]. Введений Андреем Карпати, термін «вайб-кодинг» описує нову парадигму програмування за допомогою промптів природної мови, де користувач зосереджується на власному намірі, а не на синтаксисі. Це являє собою перехід від формального мовного реєстру (коду) до реєстру природної мови для створення програмного забезпечення, що ефективно знижує бар'єр для входу, водночас потенційно підриваючи технічну грамотність.

Показово, що цей самий реєстр практично одразу породив і свій пейоративний відповідник - вайб-хакінг (vibe hacking), який позначає використання аналогічної низькопорогової взаємодії з ШІ вже не для

створення програмного забезпечення, а для його зламу: зловмисник формулює намір природною мовою, а модель самостійно генерує шкідливий код. Поява цього терміна демонструє загальнішу закономірність: щойно новий реєстр взаємодії з ШІ стабілізується як соціальна практика, мова майже негайно відтворює його словотвірну модель для позначення зловживання цією практикою. Примітним є і той факт, наскільки стислим виявився часовий проміжок між фіксацією терміна *vibe coding* і появою *vibe hacking* (приблизно 4 місяці): така швидкість лексичної реакції на нову практику є підтвердженням тези про реєстр не просто як контекст, а як безпосередній генератор неологізмів:

The same large language models (LLMs) that help engineers write code faster now help criminals operate faster. What began as “vibe coding,” a mindset that embraces AI output with minimal review, has evolved into “vibe hacking,” attackers delegating the design, orchestration, and execution of campaigns to AI systems. [threatlocker.com, 21 April 2026]

Таким чином, цифровий лексикон останніх років розкриває мову, що постійно змінюється та адаптується до тиску платформного капіталізму, всебічного спостереження та тотальної автоматизації. Домінування телескопії відображає потребу в швидкості; пейорація словотвірних афіксів відображає зростаючу тривогу щодо цифрового контролю; а зростання алгоспіку демонструє силу алгоритмів змінювати людське самовираження.

У міру того, як людство рухається до ери «агентного ШІ», де самі машини стають виробниками мови (*slop*, *hallucination*), межа між людськими соціолектами та машинно-генерованим синтаксисом, ймовірно, ще більше розмиється, що вимагатиме постійної соціолінгвістичної пильності.

Список використаних джерел:

- [1] Aleksic, A. (2025). *Algospeak: How social media is transforming the future of language*. Penguin Random House.
- [2] Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Routledge.
- [3] McCulloch, G. (2019). *Because Internet: Understanding the New Rules of Language*. Riverhead Books.
- [4] Phelps, S., & Ranson, R. (2023). Of Models and Tin Men: A Behavioural Economics Study of Principal-Agent Problems in AI Alignment using Large-Language Models. *arXiv preprint arXiv:2307.11137*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2307.11137>
- [5] Stano, S. (2023). Linguistic Guerrilla Warfare 2.0: Leetspeak, Algospeak, and the Semiotics of Digital Resistance. *RIFL*, 17(1). <https://doi.org/10.4396/2022SFL13>
- [6] Steen, E., Yurechko, K., & Klug, D. (2023). You Can (Not) Say What You Want: Using Algospeak to Contest and Evade Algorithmic Content Moderation on TikTok. *Social Media + Society*, 9(3). <https://doi.org/10.1177/205630512311945>

LINGUISTIC MECHANISMS AND TRENDS IN THE POST-DIGITAL ERA: MORPHOLOGY, SEMANTICS, AND ALGORITHM EVASION

Oleksandr Chyrvonyi

Ph. D in Philology, Associate Professor,

Associate professor of the Department of Germanic Philology

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

Summary. *The digital revolution has catalyzed a period of rapid linguistic evolution characterized by specific morphological processes and semantic shifts that reflect the transformation of human-computer interaction. This article presents a sociolinguistic analysis of 21st-century vocabulary, drawing on a corpus of neologisms associated with internet culture, artificial intelligence, and the digital economy. The study identifies three key trends: the prevalence of hybrid words (portmanteaus) as a mechanism of cognitive compression; the productive transformation of certain derivational affixes into tools of influence (-ware, -slop, -fluencer); and the emergence of "algospeak" - a pragmatically distinct linguistic register created to circumvent algorithmic censorship. These mechanisms demonstrate that digital English is evolving not only to describe new technologies but also to mediate interactions between users and automated systems.*

Keywords: *algospeak, blending, pejoration, neologisms, vibe coding, prompt engineering.*